

Przeczytaj poniższe fragmenty tekstów.

Fragment A.

Znaczył wiele. Znaczył także przez paradoksalność swej kondycji: choć bogiem nigdy być nie przestał, skazany został na cierpienia większe (bo nieznające kresu) od tych, które były udziałem śmiertelnych. Był bohaterem nie tylko przez swe czyny, ale również – przez swą mękę. Stał się uosobieniem buntu, buntu podejmowanego w odosobnieniu, z myślą o innych.

Był więc [...] dobroczyńcą ludzkości, ale – według innych wersji mitu – także tym, który sprowadził na nią wielkie nieszczęście [...].

Fragment B.

Ariadna daje [...] nic nie tylko jako sposób na ocalenie. To akt magiczny, który ma również ukryty sens. Jego los, jego życie jest przez chwilę w jej rękach. I przez tę chwilę właśnie przyjmuje na siebie rolę mojrzy, Przeznaczenia. [...] Co się jednak stało, że [...] porzucił Ariadnę i to tak szybko po tym, jak go uratowała? Skąd ta niewdzięczność? Czemu nagle miłosna nic się zerwała?

Fragment C

Postać w lwiej skórze przerzuconej przez ramię, z maczugą w dłoni, z kołczanem pełnym strzał i łukiem to największy bohater mitów starożytności, przedstawiany w dziełach sztuki – w rzeźbie, w malarstwie również wtedy, gdy już dawno skończył się antyk. [...] Praca nad stajnią Augiasza dobitnie podkreśla cechy, którymi w mitach się odznacza bohater zwycięzca [...]. Toteż nadejdzie czas, gdy zasiądzie on na Olimpie wśród nieśmiertelnych bogów: będzie to największa nagroda, najbardziej wyjątkowe wyróżnienie, jakie może spotkać człowieka.

O kim mowa w powyższych fragmentach? Do każdego fragmentu dopisz imię mitologicznego bohatera, którego dany fragment dotyczy, wybrane spośród podanych.

Syzyf   Prometeusz   Odyseusz   Tezeusz
Herakles   Achilles   Hefajstos

Fragment A. –

.....

Fragment B. –

.....

Fragment C. –

.....

Przeczytaj poniższy fragment Antygony Sofoklesa.

CHÓR

Szczęśliwy, kogo w życiu klęski nie dosięgły!

Bo skoro bóg potrząśnie domowymi węgły,

Z jednego gromu cały szereg nieci,

Po ojcach godzi i w dzieci.

Sofokles, Antygona, przeł. Kazimierz Morawski, Wrocław 1984.

Jaką funkcję pełni przytoczona wypowiedź chóru w tragedii Antygona Sofoklesa?

Zaznacz właściwą odpowiedź.

- A. Służy przekazaniu prawd uniwersalnych.
- B. Jest szczegółową relacją z wydarzeń.
- C. Wprowadza wypowiedź bohatera.
- D. Wskazuje na miejsce akcji.

Przeczytaj fragment Poetyki Arystotelesa.

Tragedia jest to naśladowcze przedstawienie akcji poważnej [...], które przez wzbudzenie litości i trwogi doprowadza do „oczyszczenia” [gr. kátharsis] [od] tych uczuć. [...] Litość i trwogę może [...] wzbudzić albo oprawa sceniczna, albo też – co jest rzeczą doskonalszą i świadectwem wyższego talentu poetyckiego – mogą być one wynikiem samego układu zdarzeń. Fabuła dramatyczna powinna być bowiem tak ułożona, aby – nawet nie oglądając sztuki w teatrze – słuchacz odczuwał trwogę i litość w wyniku samego rozwoju zdarzeń. [...] Nie należy bowiem w tragedii szukać wszelkiej przyjemności, lecz tylko takiej, która jest dla niej właściwa. Skoro więc poeta poprzez naśladowcze przedstawienie ma sprawić przyjemność płynącą z przeżycia litości i trwogi, jest rzeczą oczywistą, że to przeżycie musi wynikać z układu zdarzeń. [...] Tego rodzaju akcja musi z natury rzeczy rozgrywać się bądź między osobami bardzo sobie bliskimi, bądź wrogami lub też między osobami, których nie łączy ani przyjaźń, ani wrogość. Jeśli więc wróg wystąpi przeciw wrogowi, to ani sam jego czyn, ani też zamiar wykonania tego czynu nie wzbudzi litości, lecz tylko wrażenie cierpienia. Nie wzbudzą jej też czyny ludzi sobie obojętnych. Kiedy natomiast bolesne zdarzenia są spowodowane przez osoby sobie bliskie i np. brat zabija lub zamierza zabić brata, syn ojca, matka syna, czy też syn matkę, [...] są to sytuacje, których należy poszukiwać dla tragedii.

Arystoteles, Poetyka, [w:] Retoryka. Retoryka dla Aleksandra. Poetyka, przeł. i oprac. Henryk Podbielski, Wrocław 2014. 7.1.

1. Na podstawie podanego fragmentu Poetyki Arystotelesa wyjaśnij, na czym polega przeżycie katharsis. ....
2. Czy fabuła Antygony umożliwia odbiorcy przeżycie katharsis? Odpowiedź uzasadnij, odwołując się do podanego fragmentu Poetyki Arystotelesa oraz do tragedii Sofoklesa. W uzasadnieniu przywołaj sytuację z Antygony.

Muzo! Męża wyśpiewaj, co święty gród Troi
Zburzywszy, długo błądził w tułaczce swojej
Siła różnych miast widział, poznał tylu ludów
Zwyczaje, a co przygód doświadczył i trudów!
A co strapien na morzach, gdy przyszło za siebie
Lub za swe towarzysze stawić się w potrzebie,
By im powrót zapewnić!

Homer, Odyseja, Wrocław 1975.

Zadanie 9.1. (0–1) Do którego z bohaterów mitologii greckiej odwołuje się podany fragment eposu Homera? Podaj jego imię i uzasadnij odpowiedź.

eposy i tragedie- sprawdzian

1. Prawda – fałsz

- a) epos to wielowątkowy utwór wierszowany , przedstawiający dzieje legendarnych bohaterów na tle wydarzeń przełomowych dla danej społeczności P/F
- b) epos to utwór liryczny, przedstawiający dzieje legendarnych bohaterów na tle wydarzeń przełomowych dla danej społeczności P/F
- c) epos to utwór dramatyczny, przedstawiający dzieje legendarnych bohaterów na tle wydarzeń przełomowych dla danej społeczności P/F
- d) cechy eposu to: inwokacja, obiektywny narrator, dwupłaszczyznowość świata przedstawionego P/F
- e) cechy eposu to: heroizacja bohaterów, subiektywny narrator, dwupłaszczyznowość świata przedstawionego P/F
- f) cechy eposu to: inwokacja, obiektywny narrator, akcja toczy się tylko w świecie ludzi P/F
- g) cechy eposu to: rozbudowana warstwa epicka, obiektywny narrator, akcja toczy się tylko w świecie bogów P/F
- h) eposy i tragedie antyczne ukazują niezmiennie cechy ludzkie P/F
- i) eposy i tragedie ukazują zależność losu człowieka od bogów P/F
- j) istotę tragedii antycznej stanowi konflikt tragiczny P/F
- k) harmonia, ład, umiar, proporcje to cechy sztuki antycznej P/F

2. Cechy tragedii antycznej to :

- a) tragizm, TAK/NIE
- b) fatum, TAK/NIE
- c) brak jedności czasu, miejsca, akcji TAK/NIE
- d) obecność chóru TAK/NIE
- e) sceny zbiorowe (powyżej 3 osób) TAK/NIE
- f) bohaterami są osoby pochodzące z królewskich rodów TAK/NIE
- g) na scenie pojawiają się momenty zbrodni, przemocy TAK/NIE

3. Źródłem tragedii Sofoklesa jest mit .....Podaj przyczynę fatum ciężącego nad tym rodem.

4. Udowodnij, że w działaniu Kreona oraz Edypa przejawia się hybris. Podaj po dwa przykłady do każdego bohatera.

5. Na czym polega tragizm Kreona, a na czym Antygony?

6. Na czym polega tragizm Kasandry? Odwołaj się do wiersza W. Szymborskiej „Monolog dla Kasandry”:

To ja, Kasandra.
A to jest moje miasto pod popiołem.
A to jest moja laska i wstążki prorockie.
A to jest moja głowa pełna wątpliwości.

To prawda, tryumfuję.
Moja racja aż luną uderzyła w niebo.
Tylko prorocy, którym się nie wierzy,
mają takie widoki.

(...)
Wyszło na moje.
tylko że z tego nie wynika nic.
A to jest moja szmatka ogniem osmalona.
A to są moje prorockie rupiecie.
A to jest moja wykrzywiona twarz.
Twarz, która nie wiedziała, że mogła być piękna.

źródło: https://poezja.org/wz/Wislawa_Szymborska/21/Monolog_dla_Kasandry

6. Uzupełnij zdania:

Homer zatytułował epos „Iliada”, gdyż .....

Akcja eposu trwa 10 lat, ale autor opisał ostatnie .....

Taki zabieg nazywa się .....

„Iliada” ma charakter/ to epos ....., a „Odyseja”.....,

gdyż ten pierwszy opowiada o ..... , a drugi

o .....

W eposach pojawia się wiele opisów, które spowalniają akcję w

celu .....

Taki zabieg nazywa się ..... Homer

stosuje epitety., które stale odnoszą się do danego bohatera, czyli epitety.....

oraz rozbudowane porównania, zwane porównaniami .....

Podróż Odyszeusza do Itaki stanowi metaforę ludzkiego losu- topos życia

jako....., czyli .....